

шепна: „между насъ да си остане, чу ли!“

Илю разбра и клюмна одобрително глава.

* *
*

Заздравѣха ранитѣ на Иля. Станалото на нивата въ „Падината“ като че се забрави. Никой дума за него не казваше. Въ къщи знаеха, че волътъ ритналъ Иля. Само че на нивата въ „Падината“ никой не отиваше да оре. И дѣлбата между братята се забрави. И, ако не бѣше счупената ржка на Иля, която макаръ да зарастна, остана си саката, всичко би се изгладило.

Ала рана, ако и зарасла, остава си все рана.

Отидѣха ли Илю и Рашко на полска работѣ — за Иля оставаше само воловетѣ да кара. Не можеше сърпъ за жътвѣ да хване, рало за оранъ въ нива да пусне, нито снопъ на купенъ да подаде. И ако, нѣкога, подкаралъ волове, остенъ отъ лѣва ржка изтърве, съ дѣсницата не може да си помогне. Тогазъ Рашко се навеждаше и подаваше остенъ батию си. И неволно се срѣщаха братски погледи: — единиятъ на сакатия, пълень съ мжка, че отъ братски ударъ ржка изгуби, — другиятъ на виновния: плахъ и тъменъ, че отъ алчностъ за земя, живота на братъ не пожали.

Тѣ се погледваха тъй измжчени, че макаръ въ една утроба

да сж лежали и подъ единъ покривъ израсли — чужди бѣха единъ за другъ. И само отъ хорски срамъ се търпѣха. А ако не бѣше баща имъ — ни день не биха се търпѣли, че тежко бѣше на Иля всѣки день да срѣща погледа на братоубиецъ, а на Рашка бѣ непоносимо да си спомня за онѣя день, който хиляди пѣти проклина и стократно се кае.

— Какъ стана? се питаше Рашко, съ свито отъ болка сърдце. Какъвъ бѣсъ ме бѣ обзелъ?

И все не можеше отговоръ да си даде. А отъ тогазъ намрази земята, че, ако не бѣ нужно да замѣстя брата си по ниви и по ливади, не би помислилъ за полски трудъ.

Той ходѣше на оранъ, по жътва и по коситба, ала погледъ на земята не спира . . . Земята е запойка — се бѣше увѣрилъ Рашко. Тя е като виното: колкото повече пиешъ — толкова по-силно желаетъ виното. Тѣй е и съ земята: колкото повече земя имашъ, още по-много пожелаващъ да имашъ. А ако нѣкой посегне върху земята ти, като че върху окото ти посѣга.

— Земя, земя! — шепнѣше по-нѣкога Рашко — ти си най-силната стихия! — И поискваше му се, да би могълъ, земята въ камъни да обърне, та да нѣма земя по свѣта . . .

(следва).